

Mid-term review bestuursperiode 2018 – 2022

Aanleiding/inleiding

Het coalitieakkoord “**Samen** werken Gewoon **doen**” meldt dat halverwege deze bestuursperiode een mid-term review wordt georganiseerd. Doel is te kijken of en zo ja op welke manier het collegeprogramma tussentijds aanpassing vergt aan veranderende inzichten en prioriteiten. De gemeenteraad heeft in de begrotingsvergadering van 4 november 2019 deze mid-term review benoemd en het college gevraagd het voortouw te nemen in het organiseren ervan.

De coalitiepartijen hebben in die raadsvergadering de handreiking gedaan om de oppositiepartijen mee te nemen in het proces van deze mid-term review, waarbij zij hun meedenkbegroting erbij kunnen betrekken. Alle in de gemeenteraad vertegenwoordigde, politieke partijen krijgen zo de gelegenheid mee te doen met deze mid-term review.

Uitgangspunt: het collegeprogramma blijft ook voor de 2^e helft van deze bestuursperiode op de hoofdlijnen de leidraad van het handelen/besturen van het college.

Onze missie

De rode draad is dat wij samen met de raad en de samenleving onze gemeenschap besturen. Gemeentebestuur en samenleving hebben elkaar nodig en versterken elkaar om de doelen te halen.

Vanuit “Daadkracht Netwerk en Ambitie” als leidraad, als ons DNA. Deze aanpak en ambitie realiseren we samen met vaste overlegtafels, zoals die met de woningcorporaties, het onderwijsveld, de maatschappelijke partners, de ondernemers, de agrarische sector, de plaatselijke belangen, het burgerplatform sociaal domein, de armoedetafel, het platform recreatie en toerisme. We gebruiken de kracht van de samenleving en hebben oog voor het bieden van het vangnet als eerste overheid voor haar inwoners, als het hen zelf even niet lukt.

Wij zien en ervaren een samenleving die actief participeert in bijvoorbeeld de totstandkoming van de Omgevingsvisie, Bestemming Noordwolde en het maatschappelijk contract Nijeholtpade. Bij de raad uit zich dat bijvoorbeeld in experimenten met een andere wijze van vergaderen, inrichting/opstelling in de raadzaal, het programma “Gast van de Raad”. Ook de Open Dag op 18 mei 2019 mag in de rijtje worden genoemd als succes.

Het college faciliteert raad en samenleving met het dorpenfonds, met de aanwijzing van de gebiedswethouders, zodat ook in het dagelijks bestuur de lijnen met de samenleving kort zijn.

Conclusie: halfweg deze bestuursperiode constateren en ervaren wij, dat goede stappen zijn gezet om onze missie tot een succes te maken. Met vereende kracht en respect voor elkaars rol gaat het college ook in de tweede helft van deze bestuursperiode haar doelen en programma realiseren.

Context

Vanuit de politiek/ bestuurlijke context is de focus gericht op de 41 bijzondere bestuurlijk/maatschappelijke opgaven van het Collegeprogramma. Logisch en begrijpelijk. Bedenk en besef dat de reguliere dienstverlening van de gemeente aan haar inwoners/ samenleving 80 - 90% van de capaciteit van bestuur en organisatie gebruikt. Van de resterende ruimte (10 -20%) gaat een deel op aan onverwachte, niet geplande actualiteit. De aandacht en inzet voor de 41 opgaven zit dus ook in die restruimte. De koers van het collegeprogramma dekt niet volledig de dynamiek van de participerende samenleving; die kent ook z'n eigen ontwikkelingsdynamiek. De verantwoording over het reguliere werk en de monitoring van de gegevens daarvan, doen we in de reguliere P&C-documenten.

Financieel perspectief

Bij de start van deze bestuursperiode kleurde de meerjarenraming zwarte cijfers met structurele ruimte voor nieuw beleid en realiseren van (investerings-)ambities. De kadernota en de begroting 2020 zijn behoedzaam ingestoken omdat het financieel perspectief is veranderd en nog meer veranderingen komen er aan. U kent de tekorten op de (rijks-)budgetten in het sociaal domein. Zo ook de rijkskortingen op de Algemene Uitkering en de noodzakelijke extra storting in de voorziening voor de pensioenen van onze (oud-) bestuurders. De effecten daarvan worden zichtbaar in het te verwachten nadelig saldo van de jaarrekening 2019.

De bezwaar- en beroepsprocedures tegen de aanslagen precariobelasting zijn nog onder de rechter, waardoor die gereserveerde bedragen nog niet geactiveerd kunnen worden.

Proces

De voorbereiding van deze mid-term review start met het feitenrelaas. Na de vaststelling door het college, wordt dit feitenrelaas als zelfstandig document aan alle raadsleden aangeboden. Dit document is bedoeld als onderlegger voor het gesprek van/namens het college met de (vertegenwoordigers van de) politieke partijen in de raad. Het idee is om aansluitend op 23 maart 2020 een (openbare) werkvergadering van de raad te houden, waarin partijen kunnen reageren op elkaars inbreng.

Het resultaat van die consultatie met de raad wordt vastgelegd in het einddocument “mid-term review bestuursperiode 2018 – 2022”.

Einddocument mid-term review

Het college denkt aan een zelfstandig leesbaar document van circa 7 pagina's. Daarin een beschrijving van handhaven, bijstellen, wijzigen van het Collegeprogramma. Ook inzicht in nieuwe of veranderde ontwikkelingen wordt daarin opgenomen. Het einddocument wordt voorzien van een financiële paragraaf en gelijktijdig met de Kadernota 2021 – 2024 aangeboden.

A. Het feitenrelaas

De stand van zaken van de uitvoering van het Collegeprogramma op de 41 bestuurlijk maatschappelijke opgaven wordt in het samenvattend feitenrelaas weergegeven **(A)**. Onder B staan de hoofdlijnen van wezenlijke beleidsmatige wijzigingen vanuit Raad/College die zich hebben voorgedaan en niet waren voorzien bij de start **(B)**. Deel C geeft een korte duiding van wettelijke wijzigingen en rijksregelingen met impact op bestuur/organisatie en financiën **(C)**. Deze overzichten garanderen niet volledigheid, maar geven de highlights weer.

Het coalitieakkoord **Samen** werken Gewoon **doen** kent vier hoofdthema's. Die thema's en indeling daarvan wordt in aangehouden, met een korte kernachtige duiding van de inhoud ervan.

Stand van zaken uitvoering collegeprogramma 2018 - 2022

In een oogopslag kunt u zien wat de stand van zaken is van de 41 bestuurlijk maatschappelijke opgaven zoals die in het Collegeprogramma staan. Hiervoor gebruiken we de volgende symbolen:

Opgave is afgerond

Op schema

Bijstelling van planning/ budget/financiering/organisatie inzet noodzakelijk

Aanpassing van de opgave is noodzakelijk

Opgave is samengevoegd

Thema bestuurlijke vernieuwing

Weststellingwerf participeert, stimuleert en faciliteert in de plannen en initiatieven van haar inwoners, dorpen, bedrijven en instellingen. Wij zijn gericht op persoonlijk contact (dichtbij besturen) en efficiënte bedrijfsvoering.

Nr.	Bestuurlijk maatschappelijke opgave	Stavaza
1.	Faciliteren werkwijze college en raad op bestuurlijk vernieuwing Raadswerkgroep experimenteert met en adviseert over aspecten van bestuurlijke vernieuwing in relatie tot de wijze van vergaderen en de opstelling/inrichting van de raadszaal. Programma's als 'Gast voor de Raad' werken prima. De Open Dag op 18 mei 2019 was een topper binnen de doelstelling Daadkracht-Netwerk-Ambitie (DNA Weststellingwerf).	
2.	Het faciliteren van initiatieven vanuit de samenleving (wijken en dorpen) Het college heeft behalve een verdeling van portefeuilles ook de dorpen/dorpsgebieden verdeeld. Subsidiëring uit dorpenfonds werkt uitstekend. Budget € 100.000,- per jaar. In 2019 is daarmee een investering van € 400.000,- door de dorpen gerealiseerd. Mijlpaal is de pilot maatschappelijk contract met het dorp Nijeholtpade.	
3.	Beleidsplan (digitale) dienstverlening De eerste overheid vergt van alle bestuurders en medewerkers dienstbaar en dienstverlenend gedrag. Start nieuwe beleidsplan is voorzien in 2020 met onder andere een informatieve werkvergadering met de raad in kwartaal 2 of 3. Ook start in 2020 de voorbereiding voor het OWO-Informatiebeleidsplan 2021 – 2024 (groen). Digitale dienstverlening en (privacy) bescherming van systemen komt daarin aan de orde. De bureaucratie vanuit de privacywetgeving en de bescherming van de digitale systemen, leidt tot extra werkdruk en investeringen. Die zijn nu nog niet begroot (oranje)	
4.	Proces doorontwikkeling met PIM op expeditie Anders werken door te faciliteren, te stimuleren en te experimenteren met inwoners, instellingen en bedrijven met als resultaat: 1. Medewerkers opleiden en trainen in het gekantelde werken; 2. Kantoorinrichting en faciliteiten aanpassen; budget is geregeld; 3. Sturen op vitaliteit medewerkers (generatiegericht maatwerk).	
5.	Toegang Sociaal domein De raad heeft toestemming gegeven te experimenteren met een laagdrempelige voorziening. Deze is inmiddels gerealiseerd op Griffioenpark 3. Aan het einde van de proefperiode moet duidelijk zijn of de proef is geslaagd en of en op welke wijze deze voorziening door kan gaan. Budget voor de pilot is geregeld.	

Thema Mensen

Weststellingwerf staat voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen kan en mag meedoen en meekomen.

Nr.	Bestuurlijk maatschappelijke opgave	Stavaza
6.	Beleidsplan integrale veiligheid Vaststelling door de raad 2 maart 2020. De benoemde acties zijn uitgevoerd.	
7.	Samenhangende visie op onderwijs Op basis van de Lokaal Educatieve Jeugd Agenda (LEJA) en in samenspraak met het onderwijsveld, wordt gewerkt aan een integrale visie. Dit gaat ook over muziek, sport en achterstanden voor zover dit een relatie heeft met het onderwijs. Deze wordt volgens planning voorgelegd aan de raad.	
8.	Toekomstbestendig onderwijshuisvestingsplan De basisinformatie voor een onderwijshuisvestingsplan wordt in kaart gebracht (IHSP) (groen). Om te kunnen besluiten over investeringen in Steggerda/De Blesse en Wolvega, zijn echter de plannen van de schoolbesturen noodzakelijk. Deze zijn nog niet bekend; nog niet ingediend (oranje). Regie ligt primair bij de schoolbesturen.	
9.	Versterken van het kunst- en cultuuraanbod in Weststellingwerf In 2020 wordt volgens planning gestart met het actualiseren van een kaderstellende kunst- en cultuurnota Weststellingwerf. Er wordt gepoogd om de planning naar voren te halen. De afgelopen 2 jaar is geïnvesteerd in het versterken van het culturele profiel van Weststellingwerf. Er zijn nieuwe mogelijkheden voor ondersteuning van Stellingwerfse projecten gekomen, verbreding van de activiteiten van de bibliotheek en het Culturele Blok in Noordwolde is versterkt.	
10.	Sport en bewegen Als eerste Friese gemeente had Weststellingwerf een lokaal sportakkoord. Het buurtsportwerk is uitgebreid (groen). Op diverse plekken zijn in de openbare ruimte sport- en speelvoorzieningen gerealiseerd. De raad heeft tussentijds besloten een kunstgrasveld voor FC Wolvega te subsidiëren. Tevens heeft de raad ook een extra budget beschikbaar gesteld voor een veld bij VV Oldeholtade. Het actualiseren van het subsidiestelsel staat voor 2020 op de rol. De nieuwe algemene subsidieverordening is vastgesteld. De inventarisatie sportaccommodaties en daaruit voortvloeiend beleid heeft vertraging opgelopen. Hiermee wordt in de tweede helft van 2020 gestart (oranje).	
11.	Onderzoek dorpshuisfunctie in Wolvega Er is een aantal actuele ontwikkelingen waarom dit onderzoek nog niet is opgestart. Gewezen wordt bijvoorbeeld op de ontwikkelingen van zwembad De Steense, de ontwikkelingen in het centrum en de ontwikkelingen bij het sociaal cultureel werk. Ook de regiodeal met daarin bestemming Wolvega wordt door ons in dit kader genoemd.	
12.	Vergroten arbeids- en maatschappelijke participatie De dienstverlening van Dienst in bedrijf voor re-integratie en de gebiedsteams voor maatschappelijke participatie is versterkt en daarnaast aangevuld met de inkoop van re-integratiediensten waardoor er meer samenhang in het aanbod is en meer grip op de kosten. Het aantal BAB-plaatsingen in de eigen organisatie overtreft ruim de 2 BAB-plaatsingen per jaar. Het bijstandsvolume is in 2018 met 6,7% gedaald, in 2019 is het bestand gelijk gebleven.	

13.	Transformatie Sociaal domein In de programmalijn integraal werken zijn goede vorderingen gemaakt onder meer door de verdere ontwikkeling van de Vlechtwerker-functie waarbij de integrale behandeling van een vraagstuk centraal staat. De overname in eigen beheer van de welzijnszaken betekent een grote impuls voor een integrale aanpak. In het Doorontwikkelperspectief sociaal domein wordt de koers van de transformatie in de komende periode uitgewerkt. Dit document wordt na de zomer 2020 aan de raad voorgelegd.	
14.	Maatschappelijke voorzieningen De startnotitie is er nog niet (oranje). Het is wenselijk om eerst een inventarisatie te maken van de functies en de locaties waarin deze functies worden uitgevoerd. Daarbij willen we ook inzichtelijk maken welke locaties in eigendom is van de gemeente en welke functies op een of andere wijze door de gemeente wordt ondersteund. De spreiding van deze functies over de gemeente is ook een te inventariseren punt. Verwacht wordt dat deze inventarisatie eind dit jaar klaar is. Op grond van deze inventarisatie is het voornemen de startnotitie op te stellen. De nieuwe subsidieovereenkomst met stichting Harten Tien is gerealiseerd (groen).	
15.	Herijken welzijnsbeleid De taken van de welzijnsorganisatie Timpaan zijn in 2019 ondergebracht bij de gebiedsteams, in lijn met de Contourennotitie transformatie Sociaal domein 2015. Hiermee zijn de voorwaarden gecreëerd om integraal te werken aan preventie, collectieve inzet en dit samen met de inwoners. De visienotitie Welzijnswerk vervalt als zelfstandig document en gaat straks op in het Doorontwikkelperspectief Sociaal domein (zie opgave 13).	
16.	Integrale aanpak laaggeletterdheid, armoede en schulden Over de onderdelen armoede en schulden heeft de raad al kaderstellende notities vastgesteld. Die zijn in uitvoering; voor die onderdelen is deze opgave afgerond (blauw/groen). Voor onze inwoners is een minimagids gemaakt. In 2019 is het coördinatiepunt voor laaggeletterdheid opgezet in de bibliotheek. Inwoners met taalvragen kunnen hier terecht maar worden vanuit dit punt ook geholpen om de juiste hulp bij schulden en armoede te krijgen (groen). Deze integrale aanpak wordt gefinancierd vanuit de (extra) middelen voor armoedebelid; bij voortzetting is structureel budget nodig (oranje). De integrale aanpak is voor 2019-2020 als pilot ingezet. De planning is dat in december 2020 de evaluatie aanpak laaggeletterdheid wordt aangeboden.	
17.	Versterken ketensamenwerking jeugd We liggen op koers. Op alle scholen zijn Vlechtwerkers actief. Een praktijkondersteuner GGZ jeugd werkt in alle huisartsenparktijken in de gemeente. Met het voortgezet onderwijs zijn we in gesprek over de nieuwe invulling van het jeugd- en jongerenwerk. Hierdoor is de ketensamenwerking versterkt. Om hierin nog meer samenhang aan te brengen wordt gewerkt aan het uitvoeringsprogramma Samenspel. Hierbij wordt bijvoorbeeld ook de GGD betrokken.	
18.	Versterken ketensamenwerking ouderen In 2020 wordt een plan van aanpak opgesteld voor de versterking van de ketensamenwerking en laagdrempelige ondersteuning ouderen. Hiermee komt er meer samenhang in de verschillende projecten, activiteiten en ondersteuning voor ouderen om langer thuis te kunnen blijven wonen. Het plan van aanpak is de basis voor het uitvoeringsprogramma 2021 e.v.	
19.	Uitvoering lokaal gezondheidsbeleid De uitvoering van het gezondheidsbeleid is in de verschillende projecten opgepakt. Dit zijn JOGG, NIX18 en GIDS. In 2018 heeft de raad het lokaalgezondheidsbeleid vastgesteld. In november 2021 zal een geactualiseerde versie van dit beleid worden aangeboden.	

20.	Uitvoeringsprogramma drank- en horecawet Het uitvoeringprogramma DHW is in 2019 vastgesteld door het college en door de raad voor kennisgeving aangenomen. Er is samenhang met opgave 19 en daarmee samengevoegd. De actiepunten, beschreven in het collegeprogramma zijn vertaald in het uitvoeringsprogramma.	
-----	---	---

Thema Werk en Wonen

Werk is belangrijk en daarom zetten we in op meer werkgelegenheid en een verbetering van onze winkelcentra. Samen met ondernemers, onderwijs en kennisinstellingen komen wij tot een plan van aanpak dat Weststellingwerf op de kaart zet.

Nr.	Bestuurlijk maatschappelijke opgave	Stavaza
21.	Kwaliteit (onderhoudsniveau) openbare ruimte De politieke discussie is in 2019 verlegd van onderhoudskwaliteit naar inrichtingskwaliteit. Daardoor wijzigt deze opgave en ook de planning (rood). Nu wordt eind 2020 een memo aangeboden met daarin beschreven het discussieproces over kwaliteit (aanleg en onderhoud) openbare ruimte. De financiële en organisatorische gevolgen van deze koerswijziging zijn nog niet bekend (oranje).	
22.	Aanpak versterken lokale economie De intensivering van de bedrijfsbezoeken (ambtelijk en bestuurlijk) is gerealiseerd. Er is samen met de CCW een powerontbijt (dag van de ondernemer) georganiseerd. Ook is er een samen met de ondernemers in geheel Weststellingwerf een marketingcampagne gelanceerd (Stiek'm Trots). In 2020 wordt een methode ontwikkeld om de tevredenheid onder ondernemers over onze dienstverlening te meten. Samen met de ondernemers onderzoeken we wat bij kan dragen aan een positief ondernemersklimaat in Weststellingwerf, bijv. vestigingspremie/ aanbrengpremie. In 2021 wordt gewerkt aan een economische uitvoeringsagenda.	
23.	Versterken (kern-) winkelstructuur Wolvega De gezamenlijke schouw van het centrumgebied is uitgevoerd. De eerste helft van deze bestuursperiode is bestuurlijk ingezet op het verkrijgen van draagvlak om samen met de ondernemers te komen tot een visie. Nu breekt de fase aan om in stuurgroep en projectgroep te komen tot een gedragen visie. De planning is om die visie met uitvoeringsagenda te presenteren in het eerste kwartaal van 2021. Voor de projectstructuur en aanpak is de raad gevraagd een voorbereidingskrediet beschikbaar te stellen.	
24.	Breedband in het buitengebied Marktpartijen leggen glasvezel aan bij de zogenaamde witte adressen en in de kernen Wolvega en Noordwolde.	
25.	Bevorderen recreatie en toerisme Weststellingwerf De ontwikkelingen met de Koloniën van Weldadigheid zijn kansrijk. Onze gemeente is weer aangesloten op de samenwerking in de regio ZO Fryslân. Het platform Recreatie en Toerisme werkt aan het Uitvoeringsplan 2020. De plannen voor de ontwikkeling van het Spokeplasgebied worden nu samen met plaatselijk belang Noordwolde opgepakt.	
26.	Lindewijk Fase II Raadsbesluit tot in exploitatie nemen fase II is genomen in 2019.	

Thema leefomgeving

Vanuit de Omgevingsvisie bouwen we aan een vitale leefomgeving, die toekomstbestendig, sociaal en leefbaar is, maar ook duurzaam, gezond, veilig en klimaatbestendig.

Nr.	Bestuurlijk maatschappelijke opgave	Stavaza.
27.	Project herinrichting De Blesse De voorbereiding is en wordt samen met de inwoners van De Blesse opgepakt. De projectstructuur is gebouwd en het voorbereidingskrediet is verleend. De planning is er op gericht om het project in deze bestuursperiode te realiseren. Het college informeert de raad over de status van het project, van ontwerp tot definitief herinrichtingsplan inclusief de begroting van het project. De raad krijgt in 2020 het voorstel om het investeringskrediet ter begroting te brengen.	
28.	Autoluwe Lycklamaweg met veilige spoorwegovergang langzaam verkeer Er is samenhang met de verkeersmaatregelen die de provincie Fryslân treft bij de oostelijke entree van Wolvega, met de bypass Stellingenweg → Om den Noort en de (eventuele) afsluiting van de Lycklamaweg voor zwaar verkeer. Die maatregelen worden in 2020 uitgevoerd. Er is ook samenhang met de herinrichting stationsomgeving die vorig jaar is uitgevoerd. Met het totaal pakket aan maatregelen is de aanname dat in deze ambitie is voorzien. Het college beraadt zich vooreerst alleen nog op eventuele aanpassingen van de inrichting van de Lycklamaweg vanaf het spoor tot aan de eerste afslag naar de Lindewijk.	
29.	Herinrichting stationsomgeving Is gerealiseerd en binnen budget.	
30.	Notitie veilig landbouwverkeer Er is overleg over de knelpunten met landbouworganisatie LTO, veilig verkeer en andere weggebruikers. Op basis van deze gesprekken en een inventarisatie van de knelpunten wordt bepaald welke activiteit vanuit de gemeente is gewenst. Naar verwachting zal het gaan om uitvoerings-aanpassingen.	
31.	Hoofdverkeersstructuur Wolvega en Noordwolde De geplande projecten Wolvega (zie 28,29,30 en 23) zijn uitgevoerd dan wel in voorbereiding. Voor Noordwolde zijn de maatregelen uitgevoerd zoals opgenomen in project Bestemming Noordwolde.	
32.	Fietspad langs de Linde Fase 1 is afgerond. De regie voor de aanleg van fase II en fase III ligt nu bij de landinrichtingscommissie Beekdal Linde. Zowel de planning als de bevoegdheden en de besluitvorming wijzigen. Het college stuurt daarover vóór de zomer een (procedure)voorstel.	
33.	Bestemming Noordwolde Fase 5 loopt van 2018-2020. Gedurende deze fase is er met het dorp gewerkt aan verschillende sociale deelprojecten. De geplande projecten zijn uitgevoerd c.q. nog in uitvoering. Fase 6 start in 2021. Over de invulling gaan we in gesprek met de inwoners van Noordwolde.	
34.	Van klimaatkoord Parijs naar duurzaam Weststellingwerf Vervalt vanwege samenvoeging met opgave 35	

35.	Werken aan een duurzaam Weststellingwerf Een aantal zaken uit het collegeprogramma is uitgevoerd dan wel in uitvoering (groen) zoals: * Vanuit het manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen is ingezet op het verduurzamen van het wagenpark en gereedschap; * Over de bestedingen uit het bestemmingsreserve energie transitie in 2020 e.v. zijn we in afwachting van de discussie met de raad; * Het plan van aanpak verduurzamen gemeentelijk vastgoed wordt binnenkort aan u aangeboden; (afweging in Kadernota 2021); * Prestatieafspraken met de woningcorporaties zijn gemaakt en worden jaarlijks gemonitord; * Proces Friese energiestrategie (startnotitie RES) is vastgesteld; * Openbare verlichting wordt vervangen door Led-verlichting; * U heeft als raad een Motie aangenomen om een ruimer regime voor kleine windmolens te krijgen en het college heeft hier o.a. via een zienswijze op de omgevingsverordening uitvoering aan gegeven. * De doelstellingen Vang binnen product Afval worden gerespecteerd. Een nieuw afvalbeleidsplan is daarvoor nodig, met specifieke aandacht voor de restafvalstroom; * Het uitvoeringsprogramma Gemeentelijk Rioleringsplan richt zich op voorkomen van de overlast van zware regenval (vloeit voort uit de klimaatstress test). De dynamiek in het beleidsveld leidt er toe dat het college binnenkort een beleidsbrief stuurt over deze bestuurlijk maatschappelijke opgaves (oranje). In deze beleidsbrief wordt ingegaan op het alle thema's en activiteiten van de gemeenten binnen dit beleidsveld. In 2020 staan enkele werkvergaderingen met de raad in de planning).	
36.	Rottige Meente De raad heeft in 2019 de startnotitie Driewegsluis vastgesteld en tevens budget beschikbaar gesteld voor de aankoop van de brugwachterswoning op het eiland. In 2020 volgt een ontwikkelingsplan. Daarvoor is externe deskundigheid ingehuurd. De inzet van de gebiedsopgave Rottige Meente is er op gericht meer samenhang te brengen tussen natuur, cultuur, recreatie en toerisme in dit gebied. Gerealiseerd zijn in Munnekeburen het parkeer- speelterrein en het startpunt van een wandelroute in het gebied Rottige Meente. Vanuit ErVaren en Turf is de visie "poorten en entrees" opgesteld.	
37.	Uitwerken omgevingsvisie In juni 2019 is de Omgevingsvisie vastgesteld. Eind 2019 is de Maatschappelijke Overeenkomst gesloten met Nijeholtpade. We besteden bij de behandeling van initiatieven aandacht aan de "Weststellingwerf stellingen". We verwachten in deze Collegeperiode ervaring op te doen met een omgevingspanel.	
38.	Implementatie Omgevingswet De invoering van deze wet is al diverse keren uitgesteld. Er wordt nu uitgegaan van 1.1.2021. We stellen in OWO-verband een Plan van Aanpak invoering Omgevingswet op (groen). Dit plan gaat in op zowel de ambtelijke als de technische implementatie. Er is nog geen beeld van de financiële en organisatorische gevolgen (oranje). Op landelijk niveau is de VNG actief om daarover afspraken te maken met het Rijk.	

Thema randvoorwaardelijke opgaven

De doelstelling is een structureel sluitende meerjarenbegroting met (financiële) ruimte voor de ambities, een bestendig niveau van woonlasten, leges en heffingen en een solvabiliteit van minimaal 20%. Balans in de driehoek investeringsruimte, schuldenlast en woonlasten, staatborg voor een duurzaam solide positie van onze gemeente.

Nr.	Bestuurlijk maatschappelijke opgave	Stavaza
39.	Continueren en doorontwikkelen OWO-samenwerking De voorgenomen activiteiten, zoals beschreven in het collegeprogramma zijn in uitvoering via de OWO-afdelingsplannen. De portefeuillehouders overleggen worden georganiseerd. Op de sturing op de vier K's is een verbetertraject gestart. De regiegroep OWO-samenwerking heeft eind 2019 de gemeenteraad geïnformeerd over de opdracht om met een visiedocument te komen vóór de zomervakantie van 2020. De gemeenteraden worden daar actief bij betrokken. In 2020 is er specifiek aandacht voor de portefeuille verzekeringen in de OWO-samenwerking. De herijking van de bestuursovereenkomst OWO-samenwerking staat in 2021 op de rol.	
40.	Herstructureren Caparis Succesvol afgerond per 1 januari 2020. De "fair deal" heeft gezorgd voor een "afrekening" over het verleden en een finale kwijting voor wat betreft het Caparis vraagstuk. Op 1 januari 2020 is gestart met de nieuwe samenwerkingsrelatie met Caparis in de dienstverleningsovereenkomst 2020-2024.	
41.	P&C cyclus balans in schuldenlast, woonlast, investeringen We voldoen aan de voorwaarden van onze toezichthouder voor een structureel sluitende meerjarenbegroting. De tarieven voor woonlasten en gemeentelijke heffingen volgen de inflatie met uitzondering van afval. Eind 2020 zal de nota financieel beleid 2021 - 2024 naar de raad gaan.	

B. De highlights van nieuwe beleidsontwikkelingen raad/college die van invloed zijn op het reguliere werk en de uitvoering van het collegeprogramma:

a. Afval

Om de doelstelling VANG te halen zal, vóórdat voorstellen over uitvoeringsplannen/ideeën op de bestuurstafel komen, het beleidskader in een Afvalstoffenbeleidsplan moeten komen. De organisatorische en financiële impact zal in dat beleidsplan inzichtelijk worden gemaakt.

b. Biodiversiteit

De samenhang met het landelijke Klimaatakkoord is evident. Onze gemeente heeft nog geen samenhangende visie, laat staan een uitvoeringsagenda, op dit onderwerp. De urgentie wordt wel gevoeld. Zo is binnen projecten van het uitvoeringsprogramma “dorpen in het groen”, de bestrijding van de eikenprocessierups, het realiseren van biodiversiteit (soorten rijkdom) een item.

Er is samenhang met het beheer en de inrichting van de openbare ruimte. Bij de start van deze bestuursperiode was deze bestuurlijk maatschappelijke opgave nog niet als zodanig benoemd. Met deze mid-term review wordt dit onderwerp geagendeerd.

c. De Steense; Exploitatie kantine

De huidige exploitatie door de gemeente is incidenteel gedekt. Voor structurele dekking voor de exploitatie zal op korte termijn een voorstel komen.

d. Duurzaamheid

Ten tijde van het vaststellen van de ambitie op duurzaamheid in het collegeprogramma was de impact daarvan nog niet te overzien. Er is een kwartier maker aangesteld (die tijdelijk gedekt is) om beter inzicht te krijgen in de opgave die voorligt om vervolgens richting te kunnen geven aan de noodzakelijke inzet. Zoals aangegeven komt het college met een beleidsbrief naar de raad. Dit komt in de plaats van een kader stellende notitie. In deze brief zal binnen de bekende vier pijlers beschreven worden wat de elementen binnen duurzaamheid zijn, voor zover dat op dit moment bekend is. Getracht wordt om daar, waar mogelijk en met de kennis van nu, een zo realistisch mogelijke verwachting in tijd en geld bij op te nemen. Gelet op de complexiteit van dit thema en de grote dynamiek daarin moet rekening gehouden worden dat impact, financieel en organisatorisch, groot zal zijn. Zowel voor deze collegeperiode als op langere termijn.

e. Gasdossier

Met de vaststelling van de Omgevingsvisie wijzigde de gemeenteraad het gemeentelijke (planologische) beleid over onderzoek en winning van gas uit velden in onze gemeente, radicaal.

De gevolgen van deze beleidswijziging uiteten zich in fors meer bestuurlijke en ambtelijke inzet. Beantwoorden van vele raadvragen, het overleg met omwonenden, het overleg met omliggende gemeenten, met ministeries, met het staatstoezicht op de mijnen en met de bedrijven die zich bezighouden met het boren en winnen van gas. Ook de verschillende juridische procedures vragen ambtelijke capaciteit die uitstijgt boven wat regulier verwacht mocht worden.

Als deze inzet ook in de rest van deze bestuursperiode nodig is zal de capaciteitsvraag echt aan de orde zijn. Verdringing met andere prioriteiten en bestuurlijk maatschappelijke is dan aan de orde en daarover zal het college met voorstellen komen in de Kadernota.

f. Koppelkansen

Particuliere initiatieven juichen wij toe, maar hebben ook effect op de gemeentelijke bemoeienis. Bijvoorbeeld bij de ontwikkeling van een zogenaamde “inbreidingslocatie voor woningbouw”. Dat kan aanleiding zijn voor de gemeente om bestaande infrastructuur aan te passen. We staan positief tegenover het benutten van deze kansen. Het gevolg kan zijn dat het college de gemeenteraad voorstelt om daarvoor budget beschikbaar te stellen.

g. Ontwikkelingen sociaal domein (Jeugd en WMO)

Met de opdracht “Grip op Jeugd” heeft onze gemeente zich in SDF verband, fors ingespannen met het leveren van ambtelijke capaciteit. Daarnaast is de uitvoering van ‘Grip op jeugd’ lokaal en in OWO-verband intensief. Het laat zich aanzien dat de inzet van ambtelijke capaciteit om de grip op de budgetten in het sociaal domein te realiseren, ook de komende jaren nog nodig zijn. Zo nodig komt het college daarover met voorstellen in de Kadernota 2021.

h. Regio deal Zuidoost Fryslân

De Regiodeal genereert een investeringsvolume van € 30 miljoen (Rijk € 15 en Regio € 15 miljoen) in de leefbaarheid en het landschap van Zuidoost Friesland. Met 7 partners (Opsterland, Ooststellingwerf, Weststellingwerf, Heerenveen, Smallingerland, Wetterskip en provincie) gaan we samenwerken aan vitale kernen en veerkrachtig landschap. De investering vanuit het Rijk zorgt voor een verbreding, verdieping en versnelling van deze samenwerkingsagenda.

Voor Weststellingwerf zetten we vanuit de Regiodeal in op de projecten Bestemming Wolvega, Fietspad Linde (fase 2,3 en 4) en de ontwikkeling van Driewegsluis.

De impact op bestuur, organisatie en financiën is behoorlijk. In het voorjaar van 2020 wordt duidelijk wat daarvan voor onze gemeente de consequenties zijn. Dit kan leiden tot bijstelling van prioriteiten van andere bestuursopgaven of tijdelijke extra inzet van bestuur, organisatie en financiële middelen.

C. De highlights van nieuwe wetten/ rijksregelingen die van invloed zijn op het reguliere werk en de uitvoering van het collegeprogramma.

a. Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang

De rijksplanning is om vanaf 2022, in tien jaar, de taken beschermd wonen niet alleen te beleggen bij de centrumgemeenten, maar een taak te laten zijn van alle gemeenten. Hiervoor komt een nieuwe verdeling van het rijksgeld dat hiervoor beschikbaar is. De centrumgemeenten blijven verantwoordelijk voor bestaande cliënten. De nieuwe cliënten vallen vanaf 2022 onder de verantwoordelijkheid van alle gemeenten. Gemeenten gaan verplicht regionaal samenwerken. Voor onze gemeente betekent dit onder meer dat de ondersteuning moeten worden aangepast en dat er meer ambulante ondersteuning moet komen in plaats van intramurale voorzieningen, met daarbij voldoende woningen voor de doelgroep.

b. Wet Inburgering

Naar verwachting wordt op 1 januari 2021 de nieuwe Wet inburgering ingevoerd. Daarmee wordt de gemeente verantwoordelijk voor de inburgering van hun nieuwkomers. Het doel van de wet is dat mensen die verplicht moeten inburgeren snel en volwaardig mee kunnen doen in de maatschappij, bij voorkeur via betaald werk. Op dit moment zijn de kaders van de wet nog onduidelijk en ook is onbekend hoeveel budget gemeenten krijgen voor deze nieuwe taak. Het betreft een grote maatschappelijke opgave, waarop we ons nu al voorbereiden. Er is nog onvoldoende inzicht in de financiële en organisatorische impact

c. Pfas

In de actualiteit van alle dag lijkt dit onderwerp momenteel wat minder urgent. Maar schijn bedriegt. De uitwerking van de nieuwe landelijke regels laat nog steeds op zich wachten en daarmee ook de impact voor bedrijven die ermee geconfronteerd worden. Ook de gemeente zelf kan daarvan (financiële) hinder ondervinden. Voor 2020 is de inschatting dat de impact beheersbaar is. Nieuwe richtlijnen en uitwerkingen kunnen een negatief effect hebben op onze grondexploitaties. In dat geval zullen die exploitaties worden aangepast en zullen eventuele verliezen genomen moet worden. Vooralsnog wordt deze ontwikkeling hier beschreven als een aandachtspunt in de risicoparagraaf.

d. Privacy, gegevensbescherming en I&A systemen

De wetgeving dijt uit met allerlei administratieve processen en (verplichte) audits. Ook de I&A systemen vergen extra investeringen in borgen van veiligheid en voorkomen van cyberaanvallen. De raad heeft vorig jaar incidenteel budget gegeven voor ambtelijke capaciteit tot aan de zomer 2020. Pogingen worden gedaan om het in OWO-verband zo efficiënt mogelijk in te richten. De investering in beveiliging van systemen is onafwendbaar en wordt in beeld gebracht bij het Informatiebeleidsplan 2021.

Naast deze ontwikkeling is het momenteel ook de verwachting dat de Wet open overheid wordt ingevoerd per 1 juli 2021. Deze zal de WOB vervangen. Wat daar de organisatorische en financiële consequenties van zijn valt momenteel nog niet te overzien.

Genoemd wordt in dit kader ook de rechtmatigheidsverklaring die het college moet gaan afgeven. Er is al een afspraak gemaakt met de controlecommissie over dit thema. Ook hier zijn de consequenties nog niet geheel duidelijk.

e. Regionale Energie Strategie (RES)

Zoals bekend is de Regionale Energie Strategie (RES) onderdeel van de totale klimaat en duurzaamheidsopgave. Gelet op urgentie en omvang van het pakket aan maatregelen wat moet leiden tot realisatie van de doelstelling t.a.v. de uitstoot van CO2 vinden wij het van belang het proces RES als aparte opgave te benoemen. Weststellingwerf is onderdeel van de RES Fryslân. Dit betekent dat zowel op regionaal als gemeentelijk niveau een strategie ontwikkeld moet worden voor een duurzame warmtevoorziening. Via de beleidsbrief en de momenten met de raad die in 2020 zijn en nog zullen worden gepland zal verder op de inhoud van dit traject ingegaan worden. De ambitie ten aanzien van de uitvoering van de RES is hoog en om hier in 2021 te kunnen voldoen zal organisatorische en financiële gevolgen hebben, mogelijk leidende tot bijstelling van andere prioriteiten. In dit kader wordt de gemeente gevraagd om te komen met warmteplannen van minimaal een tweetal wijken. In 2021 wordt vooruitlopend daarop een visienota Warmtetransitie gepresenteerd.

f. Stikstof

De discussie in Nederland over de uitstoot van Stikstof zal leiden tot maatregelen die Rijk en Provincie gaan voorschrijven. Ongetwijfeld raakt dat ook onze gemeente/gemeenschap. De belangen van de agrarische sector en die van de natuur in onze gemeente zijn evident. Wat de invloed zal zijn en of het gemeentebestuur daarin een actieve rol kan/mag nemen is op dit moment niet duidelijk.

g. Veenweide problematiek

Onze gemeente kent al decennia lang een sterke landbouwfunctie en goed ontwikkelde agrarische bedrijven. Ook de natuurfunctie is sterk aanwezig en in ontwikkeling. Balans tussen agrarische- en natuurwaarden is doelstelling in deze bestuursperiode. Het landelijk Klimaatakkoord kent vele sporen, waaronder de opdracht om een integraal plan CO2 reductie te maken. Bekend is dat door de natuurlijke inklink van veengebieden forse hoeveelheden CO2 vrijkomen. Het waterpeil speelt daarbij een belangrijke rol. Een groot deel van de westhoek van onze gemeente is ingericht als natuurgebied en als veenweide gebied, met daarin agrarische bedrijven. Provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Landbouw en Natuurorganisaties en gemeenten werken gezamenlijk aan plan om de huidige CO2 uitstoot door de inklinking van het veen te reduceren. Aanpassing van het waterpeil ligt voor de hand, maar heeft invloed op de bedrijfsvoering van de agrarische bedrijven. De impact van die maatregelen worden onderzocht en enkele pilots zijn gestart. De overheden staan binnenkort voor de afweging welke maatregelen naar redelijkheid en billijkheid genomen moeten worden. Deze gezamenlijke planvorming heeft onmiskenbaar gevolgen voor het huidige gemeentelijke beleid. De impact en omvang ervan is nog niet te zeggen, maar wordt wel actueel in deze bestuursperiode. Deze beleidsontwikkeling zal organisatorische en financiële gevolgen hebben, die tot bijstelling van andere prioriteiten kan leiden. De relatie met het hier bovengenoemde punt van Stikstof is beleidsmatig nog niet duidelijk.

De mogelijke aantasting van funderingen onder woningen, bedrijven, wegen, dammen en bruggen, als gevolg van het inklinken van het veen wordt al langere tijd verondersteld. Heel concreet zien we dat nu bijvoorbeeld bij Lemsterweg ook gebeuren. Landelijk wordt onderzocht of en zo ja op welke wijze (financiële) compensatie noodzakelijk is om de aantasting van funderingen te stoppen en herstel te bevorderen. Mogelijk kan verhoging van het waterpeil bijdragen aan het voorkomen van verdere schade aan funderingen.

h. Verkeersveiligheid 50 – 30 km gebieden/ zones

Het beleid verkeersveiligheid van Rijk richt zich het komende decennium op nul verkeersdoden per jaar. Eén van de thema's daarbinnen is "veilige infrastructuur", waaronder het idee om meer 50 km wegen om te bouwen naar een inrichting van 30 km wegen in de bebouwde kom. Noch het verplichtende karakter noch de impact van dit nieuwe rijksbeleid is op dit moment te duiden voor onze gemeente. Er is samenhang met de bestuursopgaven 21 en 31 uit ons Collegeprogramma.

i. Vliegveld Lelystad en Lelylijn

Het actief volgen van de ontwikkelingen en rijksbesluiten op het openstellen van vliegveld Lelystad voor vakantieverkeer (overhevelen vluchten van Schiphol) vraagt bestuurlijke en ambtelijke inzet die bij de start van deze bestuursperiode niet was voorzien en dus niet tot het reguliere werk behoorde. De organisatie heeft, in samenwerking met omliggende gemeenten en provincies, haar steentje bijgedragen, in de zienswijze procedures. Mocht er reden zijn om deze bestuurlijke en ambtelijke inzet op dit niveau door te zetten, dan ontstaat er een knelpunt. Het college zal dan met voorstellen komen.

Van recente datum is de (nieuwe) politiek/ bestuurlijke lobby voor de snellere treinverbinding naar de Randstad, de Lelylijn. De impact en de inzet van capaciteit is nu nog gering, maar kan zo maar uitgroeien tot een nieuwe prioriteit, waarvoor dan middelen gevraagd zullen worden.

j. WVG/GGZ

De gemeentelijke bemoeienissen en taken op het gebied van opvang en verzorging van mensen met psychische problematiek (verwarde personen) nemen toe op basis van deze nieuwe wet. De impact en de precieze inspanningen zullen in de loop van de tijd zichtbaar worden (gemaakt).